

Samenvatting

Inleiding

Het onderzoek, waarover in dit verslag wordt gerapporteerd, past binnen het project beleidsevaluatie REACH (EVA-REACH). Het doel van dit beleidsevaluatie project, dat in opdracht van het Ministerie van VROM wordt uitgevoerd, is tweeledig namelijk om:

- De Nederlandse inzet in het beleidsontwikkelingsprogramma SOMS (Strategie Omgaan met Stoffen) en het REACH (zie onder) onderhandelingstraject achteraf te waarderen,
- Lering te trekken uit de gevolgde Nederlandse aanpak, waardoor in de toekomst en in andere dossiers effectiever en efficiënter geopereerd kan worden.

Binnen het beleidsevaluatie project EVA-REACH is de Workshop ‘impact studies REACH’ als een kansrijk studieonderwerp geïdentificeerd. Deze Workshop is een interessant onderdeel van de eerder genoemde evaluatie omdat die Workshop mogelijk een belangrijke rol heeft gespeeld tijdens de (ambtelijke) REACH-onderhandelingen. De Workshop over de REACH impact studies is door het toenmalige Nederlands voorzitterschap van de EU in de tweede helft van 2004 (24 t/m 27 oktober 2004 in het Kurhaus in Scheveningen) georganiseerd en ging over de tot dan toe verschenen studies naar de impact van de beoogde REACH Verordening. De Workshop had tot doel dat de Europese beleidsmakers uitvoerig met elkaar van gedachten zouden wisselen en op basis daarvan gezamenlijke conclusies zouden trekken over de (economische) impact van de beoogde REACH Verordening. In de perceptie van het ministerie van VROM (het ministerie van VROM is de eerstverantwoordelijke geweest voor de totstandkoming van de REACH Verordening in Nederland) heeft de Workshop een rol gespeeld in het totstandkomingsproces van de REACH Verordening. Welke rol dit precies is geweest zal in dit verslag op basis van het verrichte onderzoek worden beschreven.

Doel van het onderzoek

De essentie van het verrichte onderzoek is het beantwoorden van de vraag of de genoemde Workshop de discussie over de inhoud van de REACH impact studies, en dus de discussie over de (economische) impact van de beoogde REACH Verordening, heeft beïnvloed en is dus de Workshop van belang geweest voor het onderhandelingsproces zoals dat heeft plaatsgevonden over REACH.

Om een antwoord op deze hoofdvraag te krijgen zijn eerst verschillende deelvragen beantwoord.

Allereerst is nagegaan of de impact studies afkomstig uit de periode van voor de Workshop verschillen van de impact studies die verschenen zijn na de Workshop. Met als vervolgvraag of de Workshop hier invloed op heeft gehad. (Deelvraag 1)

Daarna is nagegaan of er een verschil zichtbaar is in de wijze waarop er in de ad-hoc raads werkgroep chemische stoffen (de ambtelijke Ad-hoc Raads werkgroep Chemische Stoffen had tot doel het REACH-voorstel te bespreken ter voorbereiding van een bespreking in de Raad voor Concurrentievermogen of Milieuraad) is omgegaan met de impact studies die voor de Workshop en na de Workshop zijn verschenen. Zo ja, komt ook de vraag aan de orde of dit te danken is aan de Workshop (Deelvraag 2).

Resultaten van het onderzoek

Op vijf verschillende manieren is er geprobeerd om antwoord te geven op de eerste deelvraag.

- Ten eerste is gekeken naar de onderwerpen die centraal staan in de impact studies. De conclusie hiervan is dat er onverminderd aandacht is geweest voor kosten van de beoogde REACH Verordening, maar dat de (hoofd)onderwerpen van de verrichte

studies veranderden. De 'eerste' impact studies behandelden voornamelijk het algemene beeld van de kosten van REACH. De latere studies gingen meer in op specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld hoe de kosten die als gevolg van REACH gemaakt moeten worden gereduceerd konden worden. Er kan niet met zekerheid worden gezegd dat de gesignaleerde verschuiving in de onderwerpen van de impact studies, zoals dat in de loop van de tijd heeft plaatsgevonden het gevolg is van de Workshop. Anderzijds is deze verschuiving wel in lijn met de conclusies en aanbevelingen van de Workshop.

- Ten tweede is gekeken naar het aantal impact studies dat is uitgevoerd in de periodes voor en na de Workshop. Er zijn na de Workshop beduidend minder studies verschenen dan ervoor. Er kan echter niet met zekerheid worden gezegd dat het aantal impact studies afgenomen is als gevolg van de Workshop.
- Ten derde is onderzocht of, en zo ja hoe vaak, er in de impact studies die na de Workshop zijn verschenen verwezen wordt naar de Workshop of het compilatiedocument (ten behoeve van de Workshop heeft het Nederlands voorzitterschap een compilatiedocument laten vervaardigen waarin de studies op een aantal aspecten zijn vergeleken en samengevat). In bijna de helft van die studies wordt minimaal één keer verwezen naar de Workshop. Drie studies stellen de Workshop uitgebreid aan de orde. Eén studie geeft aan dat de kern van de resultaten deels gebaseerd is op het compilatiedocument. Overigens wordt alleen op een positieve manier, namelijk in bevestigende zin verwezen naar de Workshop. Bij elkaar genomen geeft dit een indicatie dat de Workshop wel degelijk de impact studies die daarna verschenen zijn heeft beïnvloed.
- Ten vierde is onderzocht of de conclusies van de Workshop in de impact studies die daarna zijn gepubliceerd terugkeren. De belangrijkste conclusies van de Workshop komen wel degelijk terug. Het gaat evenwel te ver om te zeggen dat deze onderwerpen alleen zijn geadresseerd dankzij de Workshop. Wel ligt de aandacht voor deze zaken in de lijn der verwachting gezien de uitkomsten van de Workshop.
- Ten slotte is de betrokken deelnemers aan de Workshop gevraagd naar de invloed die de Workshop heeft gehad op de impact studies. Gezien het lage percentage respondenten kunnen geen harde conclusies worden getrokken. Evenwel geeft de helft van de respondenten aan dat de Workshop inderdaad invloed heeft gehad op de impact studies die later zijn verschenen. Deze invloed manifesteerde zich volgens de respondenten met name doordat het aantal impact studies afnam en er meer aandacht kwam voor de kosten die het Midden- en KleinBedrijf (MKB) moet maken als gevolg van REACH.

Gezien de resultaten zoals die verkregen zijn door vanuit de vijf invalshoeken de onderzoeksvraag te beantwoorden is het gerechtvaardigd om voorzichtig te concluderen dat er indirecte aanwijzingen zijn gevonden voor de stelling dat de Workshop van invloed is geweest op de impact studies die na de Workshop zijn verschenen.

Om antwoord te geven op de tweede deelvraag zijn de verslagen van de ad-hoc raads werkgroep geanalyseerd.

Uit de verslagen van de ad-hoc raads werkgroep blijkt dat de discussie over de impact studies in de ad-hoc raads werkgroep in de loop van de tijd duidelijk minder is geworden. In de periode voor de Workshop is er veel meer aandacht besteed aan de impact studies dan in de periode erna. Tevens is gebleken dat het aantal Working Documents over de (economische) impact van REACH dat op de agenda stond van de ad-hoc raads werkgroep in de periode voor de Workshop beduidend groter was dan in de periode na de Workshop. Ook is de mening van

de betrokken personen gevraagd over de gevoerde discussie in de ad-hoc raads werkgroep. De stelling dat de aandacht voor impact studies afneemt in de ad-hoc raads werkgroep wordt ondersteund door de respondenten. Hiervoor wordt onder andere de Workshop als reden gegeven. Het is dus waarschijnlijk dat de Workshop van invloed is geweest op de discussie over impact studies in de ad-hoc raads werkgroep. In feite is dus de conclusie dat de discussie over de impact van REACH in grote mate verplaatst is van de ad-hoc raads werkgroep naar de Workshop en dat daarna de discussie maar gedeeltelijk teruggekeerd is in de ad-hoc raads werkgroep.

Conclusie

Gezien de hoeveelheid indirecte aanwijzingen die allen in dezelfde richting wijzen is er voldoende grond om te stellen dat de Workshop de impact studies die na de Workshop zijn verschenen heeft beïnvloed. De Workshop heeft niet zozeer de aandacht voor de kosten van REACH weggenomen maar wel degelijk de inhoud van de impact studies beïnvloed. In de ad-hoc raads werkgroep chemische stoffen is de aandacht voor de inhoud van de impact studies naar de economische gevolgen van de beoogde REACH Verordening in de loop van het onderhandelingsproces, en zeker na de Workshop, afgenomen. Gezien de onderzoeksresultaten is het aannemelijk dat de Workshop hier mede voor gezorgd heeft.